

PORAST VJERE U REINKARNACIJU – IZAZOV VJERI U USKRSNUĆE

Tomislav IVANČIĆ, Zagreb

Sažetak

Nedavna istraživanja u Europi pokazuju da prosječno 18% ljudi vjeruje u reinkarnaciju. Reinkarnacija je vjerovanje da se duša nakon smrti uvijek iznova utjelovljuje, da postoji mnogostrukost života, univerzalni retribucijski zakon karme, te princip koji zadržava individualni identitet u sukcesivnim reinkarnacijama. Reinkarnacija se najprije pojavila u hinduizmu i budizmu, kasnije kod Egipćana, Grka i Rimljana, te u gnosticizmu. Raširili su je suvremeni pokreti spiritizma, antropozofije, teozofije i New agea.

Crkva ispovijeda vjeru u uskrsnuće mrtvih i život vječni. Bog će svakog čovjeka osobno uskrsnuti, ali će i čitav svijet doživjeti preobrazbu u novom nebu i novoj zemlji. Čovjek uskrsnava s tijelom, dušom i duhom. Radikalne su razlike između reinkarnacije i uskrsnuća na području antropologije, kozmologije i teologije. Reinkarnacija se javlja u doba krize bitka i smisla života. No, ona je regresija, a ne progres. Od Crkve se traži da agresivnije propovijeda posljednje stvari čovjeka, kada će biti uspostavljena pravda i bezgranični razvoj ljudske osobe.

Ključne riječi: istraživanje, reinkarnacija, uskrsnuće, eshatologija, vjera.

U zapadnom svijetu sve je veći broj ljudi koji reinkarnaciju smatraju razumnim rješenjem zagonetke smrti i prekogrobnog života. To postavlja pitanja našem navještaju uskrsnuća. Da bismo odgovorili na ta pitanja, najprije ću pokazati koji su dometi vjerovanja u reinkarnaciju u suvremenom svijetu, istražiti gdje su izvori vjere u reinkarnaciju, zašto se ona pojavljuje kao prihvatljivo rješenje suvremenom čovjeku, te napokon pokazati njezin smisao i besmisao, da bismo na toj pozadini jasnije vidjeli potrebnu suvremenost navještaja uskrsnuća.

I. Podaci o vjeri u reinkarnaciju u zapadnom svijetu

Da bih pokazao koliko ljudi na Zapadu vjeruju u reinkarnaciju, poslužit ću se anketom koja je sačinjena od 1990. do 1992. u Europi, SAD i Kanadi.¹ Anketa,

¹ P. M. ZULEHNER, H. DENZ, *Wie Europa lebt und glaubt. Europaeische Wertestudie*, Patmos 1993.

na žalost, nije obuhvatila Republiku Hrvatsku, no zahvatila je srednjoeuropske zemlje s kojima Hrvatska graniči. Među zemljama južne Europe ova anketa otkriva najveću ujednačenost, kažu njeni autori.² Stoga se može pretpostaviti da bi se slični rezultati dobili i u Hrvatskoj.

Da bismo dobili pravu sliku iz podataka ankete napraviti ćemo najprije usporedbu između SAD i Europe, zatim između sjevera i juga Europe, a onda vidjeti u kolikom postotku nama susjedne države, Italija, Slovenija i Mađarska, vjeruju u reinkarnaciju. Na kraju ćemo postotke preračunati u broj stanovnika koji u pojedinoj zemlji vjeruju u reinkarnaciju.

Prema anketi, 92% Amerikanaca vjeruje da postoji Bog, a samo 61% Europljana. Da postoji život nakon smrti vjeruje 70% Sjeveroamerikanaca i 38% Europljana. U uskrsnuće mrtvih vjeruje 63% Amerikanaca i 30% Europljana, a u reinkarnaciju vjeruje 20% Amerikanaca i 18 % Europljana.³

Da bi se vidjela razlika između sjeverne i južne Europe, navest ću također nekoliko podataka. Da postoji Bog vjeruje 55% sjeverne Europe, a 82% južne Europe. U život nakon smrti vjeruje 38% ljudi u sjevernoj Europi, a 48% u južnoj. U uskrsnuće vjeruje 28% u sjevernoj, a 39% u južnoj Europi, a u reinkarnaciju 18% sjevernih, a 21% južnih Europljana.⁴

U Sloveniji u život poslije smrti vjeruje 23%, 18% u uskrsnuće mrtvih, a 12% u reinkarnaciju. U Mađarskoj 25% ljudi vjeruje u život poslije smrti i toliko u uskrsnuće mrtvih, a u reinkarnaciju 21%. U Italiji 55% ljudi vjeruje u život nakon smrti, 45% u uskrsnuće, a 21% u reinkarnaciju.⁵

Ako usporedimo vjeru u reinkarnaciju kod katolika, protestanata ili onih izvan konfesija, tada to izgleda ovako: u Boga vjeruju 88% katolika, 75% protestanata, oko 28% onih koji nisu članovi nijedne Crkve. U prekogrobni život vjeruje 55% katolika, 45% protestanata i 18% nekonfesionalnih. U uskrsnuće mrtvih vjeruje 48% katolika, 41% protestanata i 10% izvan Crkava. U reinkarnaciju vjeruje 22% katolika, 20% protestanata i 11% onih koji nisu članovi vjerskih zajednica.⁶

Prosječno 18% ljudi u Europi vjeruje u reinkarnaciju.⁷

Iz ankete proizlazi, kažu njezini autori, da gotovo svaki peti čovjek u Europi naginje vjeri u reinkarnaciju.⁸

² Usp. P.M. ZULEHNER, H. DENZ, *Wie Europa lebt und glaubt*, str. 31.

³ Usp. P.M. ZULEHNER, H. DENZ, *Wie Europa lebt und glaubt*, str. 31 i 74.

⁴ Usp. P.M. ZULEHNER, H. DENZ, *Wie Europa lebt und glaubt*, str. 32 i 74.

⁵ Usp. P.M. ZULEHNER, H. DENZ, *Wie Europa lebt und glaubt*, str. 74.

⁶ Usp. P.M. ZULEHNER, H. DENZ, *Wie Europa lebt und glaubt*, str. 236.

⁷ Usp. P.M. ZULEHNER, H. DENZ, *Wie Europa lebt und glaubt*, str. 242.

⁸ Usp. P.M. ZULEHNER, H. DENZ, *Wie Europa lebt und glaubt*, str. 243.

Iz svega ovoga možemo izvući zaključke. Velika većina ljudi u Europi i Sjevernoj Americi vjeruje u Boga, pa i u prekogrobni život. No, za razliku od toga, relativno manji broj vjeruje u uskrsnuće mrtvih i relativno velik u reinkarnaciju. Zato se može govoriti o određenom izazovu našoj vjeri u uskrsnuće.

Želimo li podatke iz ove ankete izražene u postocima preračunati u broj stanovnika, dobit ćemo pomalo nevjerojatne brojke: u reinkarnaciju vjeruje oko 16 milijuna Nijemaca, oko 200 tisuća Slovenaca, oko dva milijuna Mađara, oko 11,5 milijuna Poljaka, oko 1,5 milijun Austrijanaca, oko 12 milijuna Talijana. Broj stanovnika u Hrvatskoj koji vjeruju u reinkarnaciju može se pretpostaviti u usporedbi s ovim podacima.

Usporedi li se anketa koja je napravljena u zapadnoeuropskim državama 1982. s ovom 1992. godine, tada se primjećuje određeni pomak prema većoj vjeri u Boga, potrebi molitve i meditacije, te crkvenosti svoje vjere.⁹ Možda bi to moglo značiti da će Crkva ponovno pronaći pravi model svoga navještanja Europi i da će početi slabiti sklonost k reinkarnaciji. To bi značilo, da je istina, da se vjera u reinkarnaciju pojavljuje samo u razdobljima egzistencijalne krize i krize smisla života.¹⁰

II. Vjera u reinkarnaciju

Da bismo shvatili porast vjere u reinkarnaciju, obradit ćemo pojam reinkarnacije, zatim prikazati povijesnu pojavu reinkarnacije, a onda pokazati odakle naši suvremenici crpe razloge za vjeru u reinkarnaciju, da bismo tada prikazali stvarnost suvremene vjere u reinkarnaciju, te na kraju argumente za koje se vjeruje da su vjerodostojni za povjerenje u reinkarnaciju.

1. Pojam reinkarnacije

Riječ reinkarnacija dolazi od latinskih riječi *caro*–tijelo, *in*–u, te reduplikacije *re*–ponovo, a znači ponovna utjelovljenja. Prema reinkarnaciji čovjekova se duša poslije smrti vraća u razna tijela, da se čisti i usavršava.

Reinkarnacija je dakle vjerovanje da duša ili njezin psihički elemenat, ili pak jedno suptilno tijelo dobiva u različitim sukcesivnim egzistencijama različita tijela i tako se uvijek iznova utjelovljuje. Tome srodan pojam je transmigracija ili palingeneza, u hinduizmu i budizmu *samsara*, a znači seljenje duša, čime se stvaraju ciklusi ponovnog rađanja. Sličan pojam reinkarnaciji je i pojam *metempsihoze*, što znači prijelaz iz jednog tijela u drugo. Također pojam *metempsihoze*

⁹ Usp. P.M. ZULEHNER, H. DENZ, *Wie Europa lebt und glaubt*, str. 229.

¹⁰ Usp. J. VERNETTE, *La re incarnation*, Presses Universitaires de France 1995., str. 125 sl.

spada u pojmove bliske reinkarnaciji i označuje dušu koja se nakon smrti može nastaniti u životinji ili nekoj biljci. Blizak pojam tome je i preegzistencija duša, prema kojoj su ljudske duše egzistirale već prije nego su ušle u ljudsko tijelo, bilo da su jednom u početku sve zajedno stvorene, ili da su sagriješile u toku svog duhovnog života i zbog toga su kažnjene odlaskom u tijelo. To je bila teza origeni-zma i priscilijanizma.

Bitna je teza u reinkarnaciji da postoji mnogostrukost života, zatim teza o univerzalnom retribucijskom zakonu ili karmi, te teza o stalnom principu koji za-država individualni identitet u toku sukcesivnih reinkarnacija u različita tijela.

Reinkarnacija znači, da je život fragmentaran i prolazan, on prelazi iz jednog tijela u drugo, iz jednog života u drugi.

2. Povijesni pregled vjere u reinkarnaciju

Obično se misli, da su Vede, stari izvori hinduizma, prvi naučavali reinkar-naciju. Ti tekstovi, međutim, nastali oko 1500. god. pr. Kr. uopće ne spominju re-inkarnaciju. Ona se pojavljuje tek u teološkim refleksijama indijskih mudraca sa-držanim u Upanišadama iz 8. i 7. st. pr. Kr. Oni prvi uvode misao o karmi. Kar-ma je sila koja izriče da svako djelo proizvodi plodove. To je bespomoćnost čov-jeka, da se istrgne iz kruga seljenja duše, iz kazne kojoj se treba podvrći. S Bha-gavadgitom iz 2. st. nakon Kr. širila se i vjera u reinkarnaciju.

Buda (560.–480. pr. Kr.) je pronašao put do oslobođenja iz kruga seljenja duše.

Tibetanski budizam je pronašao način, kako da se u trenutku smrti čovjek oslobodi iz lanaca ponovnih rađanja.

Ima tragova da su već stari Egipćani vjerovali u reinkarnaciju. Tako Herodot iz 5. st. pr. Kr. o njima piše: »Čovječja duša bez prestanka, od jednog živoga koji umire, prelazi u drugoga koji se rađa. Kada je prešla sav zemaljski, vodeni i zra-čni svijet, ona se vraća i ulazi u ljudsko tijelo. To kružno putovanje traje tri tisuće godina.¹¹ O tome kaže i egipatska Knjiga mrtvih: »Umiremo više od jednom, ali zbog božanskog počela mijenjamo oblik«.

Među Grcima također postoji vjera u reinkarnaciju. Platon (427.–347. pr. Kr.) kaže: »Uvjeren sam da se možemo zaista ponovo roditi i da su živa bića izišla iz mrtvih.«¹² Platon također kaže, da duše same biraju svoju sposobnost i genijal-nost i da uvijek iznova mogu započeti svoju novu karijeru.¹³ Aristotel (384.–322.

¹¹ HERODOT, *Historiae II*, 123.

¹² PLATON, *Menon*, 83.

¹³ Usp. PLATON, *Republika*, X, 614.

pr. Kr.) je u svojim ranim djelima prihvaćao ideju reinkarnacije, ali ju je u svojim kasnijim djelima odlučno odbacio.

U staroj Grčkoj se vjerovalo da duša preživljava smrt, ali u podzemnom svijetu u kojem vlada bog Had. Oko 6. st. prije Krista, došla je s istoka ili iz Trakije, ili čak iz Indije, ideja o transmigraciji. To se osobito očitovalo u misterijskoj religiji orfizma. Prema njoj, duša je zatočenica tijela koje su stvorili titani, te je osuđena na stalne cikličke živote. Tjelesna egzistencija, vezana na ciklička ponovna rađanja, doživljava se kao kazna.

Prema Pitagori koji je živio u 6. st. pr. Kr. čovjek se treba ponovo roditi, kako bi došao do savršene čistoće svoga bitka. Besmrtna duša mora voditi neku vrstu zdravog života, kako bi izbjegla kroz transmigracije ulazak u životinjska tijela. Iz te sudbonosne fatalnosti čovjek se može osloboditi određenim religijskim inicijacijama i filozofskim radom.¹⁴

U vremenu nakon Krista Plotin (205.–270. n. Kr.) i neki gnostici su mislili u istoj perspektivi. »Sveopće prihvaćeno vjerovanje kaže da duša griješi, da to mora iskupiti, da ona trpi kaznu u paklu i da ulazi u nova tijela«, kaže Plotin.¹⁵ Neki neoplatonici su učili palingenezu, koja se kasnije zvala metempsihoza, dapače i metemsumatozu.¹⁶

Kod starih Rimljana Ciceron (106.–43. god. pr. Kr.) je vjerovao u reinkarnaciju. On piše: »Rođeni smo u tijelu da bismo popravili pogreške počinjene u prethodnom životu«¹⁷. Slično i Vergilije: »Da bi se duše koju su umrle očistile za svoju nebesku budućnost, jedan bog ih vodi da bi ih prema njihovim željama uputio u njihova nova tjelesa«¹⁸. Julije Cezar (101.–44. god pr. Kr.) govori o Galima i Keltima, da vjeruju u metempsihozu¹⁹.

Posebna misaona struja koja je vjerovala u reinkarnaciju bili su gnostici. Njihovo egzistencijalno držanje je imalo svoju osobitu religioznost već prije kršćanstva. Pojavljivalo se u mediteranskom bazenu i u Europi u doba velikih političkih, socijalnih i filozofskih kriza. Gnosticizam se pojavio i u kršćanstvu, osobito izražen u knjizi »Pistis Sophia«²⁰ gdje se tvrdi da je Isus bio na strani reinkarnacije, kad kaže da je Ivan Krstitelj utjelovljeni Ilija. U tom duhu tumači gnostik Bazilid iz 2. st. tekst sv. Pavla: »Nekoć sam živio bez zakona« (Rim 7,9).

¹⁴ Usp. *Kulte, Sekte, Religionen*, Pattloch 1994., str. 165–168.

¹⁵ PLOTIN, *Enneade I*, 1, 12.

¹⁶ Usp. J. VERNETTE, *La reincarnation*, str. 37–40.

¹⁷ CICERO, *Hortensius*.

¹⁸ Usp. VERGILJE, *Enneida*.

¹⁹ Usp. J. CAESAR, *De bello Galico*, VI, 14.

²⁰ *Pistis Sophia* je nazvana i *Tajnom Ivanovom* knjigom.

Od 13. do 16. st. u Kabali, koja predstavlja židovsku struju mistike, povezano s gnozom i maniheizmom, govori se o dušama koje još nisu ušle u nebo, a ne zaslužuju pakao, da imaju šanse vratiti se na zemlju.

U vremenu katarata i albigenza također su se javile reinkarnacionističke grupe. Trubaduri su u tom smjeru mislili i osjećali. Tako se u velikom epu o Gralu prorokuje o kralju Arturu: »On će se još dva puta vratiti bolji; kako bi vladao svojim narodom«. Mnogi i u Danteovim djelima otkrivaju bliskost s reinkarnacijskim idejama.

Otkrivajući grčku misao u doba renesanse, neki mislioci na Zapadu su preuzimali misli o reinkarnaciji. Giordano Bruno je osudila inkvizicija upravo zbog rečenice. »Duša nije tijelo. Ona može nastaviti jedno ili drugo tijelo i seliti od jednog tijela u drugo«²¹.

Doba prosvjetiteljstva se protivilo Crkvi jer je zabranjivala takav životni nazor. Voltaire je rekao: »Ideja metempsihoze je možda najstarija poznata dogma«. Slično i Victor Hugo: »Mijenja se odijelo u grobu«.

G.E. Lessing misli da to nije grčka ideja, nego silan pokret upisan u prirodu čovječanstva, da svaki čovjek može napredovati prema savršenstvu. Nakon Lessinga su mnogi na području socijalne utopije, kao Saint-Simon, bili izazvani njegovim iskazima. Pri tome se ne misli na regresivnu reinkarnaciju, nego progresivnu, a to znači, da se čovjek ne može vratiti u životinjski, nego uvijek u savršeniji ljudski svijet²².

Schopenhauer vidi u reinkarnaciji palingenezu, ali u kojoj se ne rađaju ponovno duša i intelekt, nego »volja za životom«. Čovjek se boji smrti, ali to je samo iluzija, jer prava mudrost je osloboditi se te iluzije u stavu rezignacije i napuštanja svijeta.

Slične misli se nalaze i kod Goethea: »Siguran sam da sam ovamo došao takav, kakav sam bio već tisuće puta, i nadam se da ću ponovno doći tisuću puta.« Slično neki nalaze i kod Tolstoja, Emersona i drugih. No radi se samo o tragovima koji bi se mogli i drugačije interpretirati.

Dok jedni kažu da doktrina o reinkarnaciji nije imala nikakvog oslonca u Sv. pismu ni u prvom kršćanstvu, drugi smatraju da je Klement Aleksandrijski prihvatio preegzistenciju duša. No on se u tom pogledu nije nigdje izrazio. Čini se, da je Origen dopuštao misao, da su duše odvijeka stvorene i da zbog kazne ulaze u sukcesivne egzistencije, iako on zapravo ispovijeda nauku o uskrsnuću tijela. Koncil u Carigradu 553. godine je osudio stav prema kojem bi ljudske duše imale

²¹ Usp. J. VERNETTE, *La re incarnation*, str. 17

²² Usp. R. HUMMEL, *Re incarnation*, u: *Lexikon der Sekten, Sonderngruppen und Weltanschauungen (LSSW)*, Herder 1994., str. 888.

preegzistenciju i »koje bi bile najprije duhovne i svete moći, ali bi napustile pro-matranje Boga i bile poslone u tijela zbog kazne.«²³ Dvadeset godina kasnije kon-cil u Bragi je osudio stav prema kojem su »ljudske duše sagriješile u nebeskim boravištima, te su strmoglavljene u ljudska tjelesa.«²⁴ Očito je da koncil i sinoda nisu osudili transmigraciju, samsaru ili seljenje duša, prema hinduizmu, jer hin-duizam ne naučava nikakvu preegzistenciju duša na nebu koje bi sagriješile.

Pristalice ezoterije, okultističkih grupa, antropozofije i teozofije, a to znači pristalice reinkarnacijske doktrine tvrde, da su Isus i Sv. pismo Novoga zavjeta na strani reinkarnacije. Oni tumače riječi sv. Pavla: »Što tko sije, to će i žeti«, u smislu krutog zakona karme: što čovjek sagriješi, mora i iskupiti. Tako tumače i Isusovu riječ: »dok ne plati i posljednju paru«. Oni kažu, da su saduceji nijekali uskrsnuće tijela, dok su eseni i farizeji prilagodili teoriju reinkarnacije židovskoj vjeri. Kažu da se takve indicije nalaze kod Josipa Flavija u njegovom Židovskom ratu²⁵. Gnostik Valentin je također naučavao, pozivajući se na sv. Pavla, reinkar-naciju. Pripadnici ezoterije smatraju da su neki drūgi crkveni oci također u to vje-rovali, kao Laktancije, Grgur Niški, sv. Augustin i drugi.

U evanđeljima oni vide argumente da je Isus vjerovao u reinkarnaciju. Tako u tekstovima u kojima Isus kaže, da će doći Ilija, da uspostavi pravdu; ili kada kaže, da je on već došao u liku Ivana Krstitelja (usp. Mt 17,10 i 13; isto Mk 9,1 i 13). U Svetom pismu stoji da su došli svećenici i leviti iz Jeruzalema i pitali Iva-na: »Tko si ti? Jesi li Ilija?« (Iv 1,21). Također ezoteristi smatraju da je Isusovo pitanje apostolima: »A što vi kažete, tko sam ja?«, a na koje oni odgovaraju: »Neki kažu da si Ivan Krstitelj, drugi da si Ilija, treći da si Jeremija ili neki od proroka«, dokaz da Isus i apostoli vjeruju u reinkarnaciju (usp. Mk 6,14–16 i Mk 9,13). Zakon karme ezoteristi vide i u liječenju slijepca od rođenja. Apostoli pitaju: »Rabi, tko je sagriješio da je ovaj slijep, on ili njegovi roditelji? (usp. Iv 9,1–3).

No tu se događa upravo suprotno od onoga, što oni očekuju. Isus ne kaže, da je on sagriješio, pa se stoga vratio u tijelo, da to iskupi, nego da uopće nitko nije sagriješio, što se slijepac takav rodio, dakle suprotno od reinkarnacionista. Tako se i Pavlov govor, da će se žeti ono, što se sije (usp. Gal 6,7), ne može shvatiti kao da nas naša djela uvode u nebo, jer je nebo po njemu milosni dar Božji. Očito je da nijedan tekst Svetog pisma ne govori o reinkarnaciji. Ilija nije umro, prema tome ne može se ponovo roditi u Ivanu Krstitelju. Kada Herod kaže da se to po-javljuje Ivan Krstitelj, kojem je on odrubio glavu, tada ne govori da se ponovo rodio, nego da je uskrsnuo.

²³ Can 11, DS 433; usp. također DS 403 i 411.

²⁴ DS 456.

²⁵ Usp. JOSIP FLAVIJE, *Židovski rat*, III, 374, 25.

3. Izvori suvremene vjere u reinkarnaciju

Pripadnici vjere u reinkarnaciju na Zapadu svoje teze temelje najprije na hinduizmu i budizmu i posebno na pojmu karme. Ako se čovjek svojim željama veže uz neki objekt na zemlji, on će se uvijek iznova vraćati da učini djela koja bi ga dovela do tog objekta. Da bi se oslobodio povratka na zemlju, mora se osloboditi želja, i željeti samo svoj atman, svoj nutarnji bitak.²⁶

Što to prelazi iz jedne egzistencije u drugu? Tragovi dobrih djela pojaviti će se u slijedećem životu kao sretna egzistencija. Tragovi loših djela, pojaviti će se pod formom lošeg, čak i u životinjama.

Bagavadgita kaže da nas ne obvezuju djela da se ponovo rađamo, nego privezanost uz djela. Dok se u službenom hinduizmu to gleda kao kazna, ljudi na Zapadu gledaju u reinkarnaciji poboljšanje egzistencije.

Prema hinduizmu život u prostoru i vremenu je bez početka i kraja, stalni krug rađanja, stalno ponavljanje života, dok se god čovjek ne istrgne kao karika iz lanca. Kad duša spozna istinu u trenutku prosvjetljenja, samadi, tada se oslobađa od iluzije, od maye, koja nas zavarava, da je sve što vidimo bit stvari. Iz tog kruga se može izbjeći Božjom milošću i yogom. Uz pomoć yoge čovjek ulazi u bit svoga vlastitog bića i tako postaje jedno s Brahmanom.

Za Budu je čovjek skup materijalnih i mentalnih elemenata koji stalno putuju. Ništa ne prelazi od jednog života u slijedeći osim želje da se postoji i nastavi živjeti. Buda otkriva četiri istine koje se mogu ovako izraziti: Svi smo vezani patnjom, patnja dolazi od naše želje da živimo, treba se osloboditi te želje, kako bismo se oslobodili patnje, a put do toga ima osam stupnjeva: prava vjera, prava nakana, prave riječi, prava djela, pravi način života, pravi napori, pravo bdjenje i pravi samadi. Treba se moralnim životom osloboditi zlih djela, kako bi se izbješlo seljenje duše. Ni za budizam reinkarnacija nije pozitivan put osobne evolucije.²⁷

Za tibetanski budizam najvažniji je trenutak smrti, jer se u njemu čovjek može osloboditi od ciklusa novih rađanja. Umirući, čovjek se budi u spoznaji svoje prave naravi i tad je važno da zna prepoznati temeljno svjetlo, koje je nestvoren bitak duha, čak sama struktura bitka. Čovjek se na trenutak smrti priprema čitav život i to putem meditacija i učenja, raznih inicijacija i praksi, kojima bi trebao dobiti lucidnost duha i duhovnu prazninu, u kojima bi prepoznao temeljno svjetlo i na njega pristao, te se tako oslobodio reinkarnacije. Na tom putu pomaže knjiga mrtvih koja se zove Bardo Thodol. Bardo je međustanje između smrti i nove inkarnacije. Ta etapa može trajati do 49 dana. Tekstovi iz knjige su u obliku psal-

²⁶ Usp. R. HUMMEL, *Reinkarnation*, u: *LSSW*, str. 886–887.

²⁷ Usp. R. HUMMEL, *Reinkarnation*, u: *LSSW*, str. 887–888.

modije, a šapću se u uho umirućem da se ne da zavesti i da bude otvoren svjetlu koje će mu se ukazati. Ako mu kroz 49 dana ne uspije zapaziti to svjetlo i na nje ga se potpuno vezati, tada se ponovo uključuje u krugove rađanja.²⁸

Izvor suvremene vjere u reinkarnaciju je osobito stara gnoza preodjevena u novo ruho. Gnosticizam ima vlastitu kozmologiju. Svemir se kreće bez lomova prema univerzalnim kozmičkim zakonima. Jedan od tih zakona je reinkarnacija. Bog je kao kozmička energija u srcu svega. On je u svemu prisutan proporcionalno stupnju emanacije u pojedinima. Materija ima božanski bitak. Ona je neka vrsta kondenzacije duha. Čitav svemir je jedan bitak, supstancija na bazi energije, živi organizam. Razne svijesti kao što su to životinjska, ljudska, biljna i mineralna, su samo emanacija jedne božanske svijesti. Stupanj bitka ide od materije do duha. Klasična formula ezoterizma glasi: »Ono što je dolje, jednako je onome što je gore.«

Gnostička antropologija naučava da čovjekovo tijelo nije dio čovjekove ontološke naravi: Ono je njegovo odijelo koje on upotrebljava za svoju božansku narav. Čovjek to tijelo mijenja više puta, reinkarnirajući se uvijek iznova, što ga nosi do božanskog duha. Suvremeni antropozofi i teozofi smatraju, da čovjek ima fizičko tijelo, eteričko, astralno, formu svoga »ja«, svoj duhovni »ja«, duh života i duh čovjeka. Čovjek se može izgubiti u slijepoj materiji, prikloniti se mayi, a to je iluzija, varljiva površnost, te se toga mora osloboditi spoznajom. No čovjekovo neznanje je takvo, da treba više zemaljskih egzistencija, da bi došao do znanja i slobode.

Svi ovi sadržaji su prihvaćeni u raznim elementima u suvremenom spiritizmu, teozofiji, antropozofiji i New ageu.

4. Suvremena reinkarnacija

Suvremena vjera u reinkarnaciju u sebi sadrži elemente svih modela o kojima smo govorili.

Dominantni širitelji reinkarnacije danas jesu spiritisti, koje je osnovao Allan Kardec (1804.–1869.). U svakoj novoj inkarnaciji duh se čisti i usavršava. On izvršava svoju misiju i iskupljuje svoje grijehе. Nakon raspada materijalnog tijela ostaje u čovjeku jedan elemenat tjelesne egzistencije otprije, koji prati duh u novu egzistenciju, kao neka fluidna veza između tijela i duha.

Drugi širitelj vjere u reinkarnaciju jest teozofsko društvo gđe. Blawatsky (1831.–1891.), koja je kompilirala orijentalne i europske ezoterijske i okultističke teme i dala im ime teozofija. Čovjek je po njoj sastavljen od sedam elemenata.

²⁸ Usp. R. HUMMEL, *Reinkarnation*, u: *LSSW*, str. 889–890.

Posljednja tri, ljudska duša, duhovna duša i duh, sačinjavaju čovjekov »ja«. Ljudska duša se utjelovljuje i sa svim svojim prijašnjim iskustvima nastoji se povezati s duhovnom dušom. Da bi se konačno sve povezalo s duhom u čovjeku potrebna su duga razdoblja od 1000–1500 godina.

Učenici gospođe Blawatsky tvrde da se ljudska duša reinkarnira i čisti od životinjskog dijela u sebi i postaje božanski čovjek, duhovni ego. To čišćenje čovjeku pomaže da ostvari u sebi totalitet svojih čežnji, da upozna duha koji u njeju stanuje i da razvije smisao za univerzalno bratstvo.²⁹

Prema Rudolfu Steineru, ocu antropozofije, reinkarnacija nije djelo individualne duše, nego besmrtnog i vječnog duha koji prelazi granice individua i povijesti, i koji se u raznim reinkarnacijama obogaćuje novim iskustvima. Tako reinkarnacija pruža čovjeku mogućnost novog odgoja osobne vjere, ljudskog progressa i božanskog napretka.

Sve dosadašnje modele reinkarnacije je ujedinio u svoju holističku viziju New Age. Za New Age reinkarnacija je individualna duhovnost, svakom dostupna. To je način, kako se može potpuno realizirati svoj »ja« u svim njegovim dimenzijama. To je središnji zakon života i harmonije u svemiru. Ne treba dokazivati istinitost reinkarnacije, jer je to osobno iskustvo. Tako se reinkarnacija u New Ageu prikazuje kao nova religiozna mikrokultura i nova religioznost.³⁰ Reinkarnacija se prikazuje kao najevidentniji i najlogičniji odgovor na velika metafizička pitanja koja se čovjeku postavljaju o njegovom podrijetlu i o kraju, o patnji i o smrti. Vjernici svih religija, kao i ateisti, tu mogu naći ispunjenje svojih želja.

Na neki način, čovjek je bog. U njegovoj dubini mogu se dotaknuti vrhovi božanske prisutnosti. Što je gore, jednako je kao i dolje. Univerzum je u čovjeku duša, kao beskonačni »ja«, može se evoluirati i usavršavati u sukcesivnim tjelesima. Tako čovjek može postizati mudrost i moć: Za New Age, karma nije izvor kazne, nego šansa za izbor još veće slobode, progres i stalno učenje. Reinkarnacija u perspektivi New Agea osigurava i pruža svakome sigurnu duhovnu budućnost.³¹

Otvoriti svoj duh perspektivi reinkarnacije znači pretvoriti svoju imaginaciju u moć. Imaginacija je oblik spoznaje, kaže New Age.

Reinkarnacija tako čovjeka tješi pred smrću koja je samo prolazno razdoblje prije pronalaska drugog tijela i drugog života. No istovremeno, reinkarnacija pomaže spoznati svoj život i razumjeti svoje hendikepe, neuspjehe i patnje života,

²⁹ Usp. J. VERNETTE, *La re incarnation*, str. 45–47.

³⁰ Usp. J. VERNETTE, *La re incarnation*, str. 49.

³¹ Usp. R. HUMMEL, *Re incarnation*, u: *LSSW*, str. 888–889.

jer se njihovi uzroci mogu pročitati u dosadašnjim životima. No reinkarnaciju se upotrebljava i za liječenje čovjekove duše, pa i tijela.³² Od pacijenta se traži da re-kne molitvu svome »višem ja« i svemogućem Bogu. Tada njegovo mentalno tijelo napušta fizičko tijelo, da se s odgovorima na pitanja, koja je čovjek postavio, vrati natrag u ovaj život. To je »terapija prošlih života« koja se prakticira u jednoj od grana alternativne psihoterapije. Na taj način se klasično pitanje »tko sam ja« mijenja u pitanje »tko sam ja bio«. Mnoge sekte smatraju reinkarnaciju bitnim dijelom svoga nauka.³³ Ona se predstavlja čovjeku kao najbolji model za rješavanje svih metafizičkih pitanja o zlu, o smislu života, o podrijetlu i kraju.³⁴

5. »Dokazi« za reinkarnaciju

Što se to ljudima danas čini uvjerljivim u reinkarnaciji?

Uvjeravanja se temelje na izjavama pojedinaca koji su doživjeli osjećaj, da su ono što prvi puta susreću već negdje vidjeli, da su već bili u mjestu u kojem su se sada prvi puta našli, da su posjetili neke ljude i radili neke poslove u nekom drugom životu. To je kao neka čudesna unutarnja neposredna spoznaja koja leži u čovjeku. Ili djeca sviraju odmah na klaviru melodiju koju nikada nisu učili i govore strane jezike koje nisu mogli naučiti.

Drugi razlog za reinkarnaciju, smatraju oni, jest, da se na taj način uspostavlja pravda. Tko je bio bogat, bit će siromašan, tko je bio siromašan, poslije će biti bogat.

Treći razlog za prijanjanje uz reinkarnaciju jest mogućnost, da čovjek sebe potpuno usavrši u raznim životima. Samo jedan život je premalen da bi čovjek mogao ostvariti sve potencijale, ili da bi ispunio sve svoje čežnje.

Na taj način prestat će rasizam, smatraju oni, jer ćemo pronaći svoje prave korijene i postati svjesni da smo svi samo dijelovi kozmosa.

Reinkarnacija, smatraju oni, tješi ljude pred licem smrti, jer znaju da će se ponovo vratiti na zemlju. Ona ih tješi i pred krajem svijeta, jer prolazi razdoblje Kalijuga ili drugog milenija, kad će se svemir opet ciklički vratiti na svoj početak.³⁵

Vjera u reinkarnaciju može pomoći ljudima da nadiđu bol zbog gubitka drage osobe, jer će se možda ponovo naći u jednoj od budućih egzistencija.

³² Usp. J. VERNETTE, *La reincarnation*, str. 48–50.

³³ Usp. B. LARSON, *Reincarnation*, u: *Das grosse Buch der Kulte*, Marburg 1992., str. 55–62.

³⁴ Usp. G. GRESHAKE, *Tod und dann? Ende – Reinkarnation – Auferstehung*, Freiburg 1988.

³⁵ Gandhi je govorio da živi s nadom kako će moći bratski zagrliti čitavo čovječanstvo, ako ne tijekom ovog života, onda u nekom drugom. Afganistanski pjesnik i mistik J. Al Din Rumi iz 13. st. kaže da je bio kamen, a onda je umro, postao je biljka i umro, postao životinja i umro, i postao čovjek. Čemu da se boji smrti, kaže on. Usp. J. VERNETTE, *La reincarnation*, str. 11.

Novi elemenat u vjeri u reinkarnaciju na Zapadu je u tome, što misle da se mogu dati znanstveni dokazi za reinkarnaciju. Oni tvrde da postoji fizička i fiziološka memorija prijašnjih egzistencija. Tako kažu da je Napoleon rekao, kako je on bio Karlo Veliki u svojoj prijašnjoj egzistenciji. General Patton je smatrao da je svoje vojno znanje stekao u mnogim prijašnjim bitkama. Kompozitor Haendel je morao u nekom drugom životu naučiti ono, što je genijalno komponirao, jer nije imao pretka koji bi bio glazbenik. Mozart je s pet godina komponirao elaborirane glazbene dijelove, što je očito iz prijašnjeg života, smatraju reinkarnacionisti. U Indiji, dječak od tri godine recitira sanskriptske tekstove, koje nikad nije čuo. Neka djeca imaju težnju za cigaretama, alkoholom ili drogom, pa se smatra da je ta težnja ostala iz prijašnjeg života. U Tibetu, nakon smrti Dalaj Lame, traže dijete u kojem se ponovo utjelovio.³⁶

No stručnjaci kažu, da se takva sjećanja mogu protumačiti i na stotinu drugih načina. Može se raditi o nekoj izvanrednoj memoriji, ili o prenošenju misli, o komunikaciji s pokojnicima ili hipotezi o telepatiji. Može se raditi o slici koja probudi razne doživljaje u podsvjesti djece. Psiholozi smatraju, da se može raditi o individualnoj psihičkoj magmi, kao nekom ostatku nakon smrti drugih ljudi, koji mogu prenijeti svoje znanje na tu djecu. Ozbiljni istraživači kažu, da se može raditi o kontaktu s kolektivnom memorijom čovječanstva, ili o participaciji na uspomenama koje su ostale u svijesti neke grupe, preko neke jake ličnosti. Može se raditi i o opsjednutosti duhom nekog umrloga, kao i o genetičkoj memoriji koja je ostala sačuvana u kromosomima kao fiziološki supstrat.³⁷

Biolozi kažu, da ne postoji praktična mogućnost da se u toku povijesti ponove u jednoj dvije ličnosti. U kršćanstvu stigmatizirani ljudi nose tragove Kristovih rana, ali nisu zato reinkarnacija Krista.

Sigurno je, da se znanstveno ne može dokazati hipoteza reinkarnacije. Radi se o činu vjere u reinkarnaciju, a ne o znanstvenom dokazivanju.

Jedni pokušavaju stvoriti terapijsku metodu iz reinkarnacije. Umjesto da se psihološki problemi traže u djetinjstvu, kao što je to činio Freud, ili u kolektivnom nesvjesnom, kao Jung, ili u prenatalnom životu, reinkarnacionisti traže fizičke i psihičke rane iz prijašnjih života.³⁸

Drugi se trude da u spiritizmu, putem medija, pronađu duhove koji se još nisu inkarnirali, te da u njima otkriju prijašnje živote.

Reinkarnacija ostaje u području vjere i svi oni koji se nje drže zapravo su vjernici.

³⁶ Usp. R. HUMMEL, *Reinkarnation*, u: *LSSW*, str. 890–891.

³⁷ Usp. B. LARSON, *Reinkarnation*, u: *Das grosse Buch der Kulte*, str. 58 sl.

³⁸ Usp. J. VERNETTE, *La reincarnation*, str. 67 sl.

III. Uskrsnuće mrtvih

Kozmičkom zakonu reinkarnacije kršćanstvo suprotstavlja Božje obećanje uskrsnuća. Apostolsko vjerovanje ispovijeda: Vjerujem u uskrsnuće tijela i život vječni. Nicejsko carigradsko vjerovanje pak glasi: Iščekujem uskrsnuće mrtvih i život budućega vijeka.

1. Vjera u uskrsnuće mrtvih

Kršćanska vjera kaže da će Bog svakoga od nas osobno uskrsnuti, kako je uskrsnuo svoga jedinoga Sina.³⁹ Bog, naime, svakog od nas ljubi osobnom ljubavlju. On nas pozna po imenu. Smrt je potpuno pobijeđena Kristovom smrću i uskrsnućem. Umjesto »oko za oko, zub za zub«, Isus ustanovljuje zakon ljubavi, koja prašta. Isus je u svojoj muc i smrti platio sve naše dugove zauvijek. Mi smo pozvani da se usavršavamo bez prestanka, putem vjere i ljubavi, kojom se svaki dan približavamo Bogu i njegovoj savršenosti. Uskrsnućem ćemo upoznati novi oblik života, ne kao drugu egzistenciju, nego kao egzistenciju koja je postala drugačija u »novom nebu i novoj zemlji«. Upoznat ćemo i svoju tjelesnu egzistenciju, ali ne u nekom drugom tijelu, nego u današnjem tijelu koje će postati uskrslo. Tijelo nije negativni elemenat našeg bića. Uskrsnuće na kraju vremena neće biti reanimacija naših tjelesnih ostataka, nego će to biti znak Božje ljubavi, koja će se ostvariti u nama kao što se ostvarila u Božjem Sinu, kad je uskrišen od mrtvih u svom tijelu. Uskrsnuće će se ostvariti potpuno na kraju svijeta, kad će početi novi svijet. Posljednja vremena su već započela i mi danas živimo prvine svog uskrsnuća. Naš život će se rascvati u život vječni. Neće se ugasiti kao u nirvani. Zauvijek ćemo biti u osobnoj komunikaciji s onima koji su već umrli.⁴⁰

»Ja sam uskrsnuće i život«, kaže Isus. »Koji vjeruje u mene, ako i umre, živjet će. I svaki koji živi i vjeruje u mene, neće umrijeti nikada.« (Iv 11,25 i 26). Potpuno je jasno da posjedujemo samo jedan život i jedno tijelo, da bismo potpuno ispunili svoju buduću sudbinu. »Ljudima je jednom umrijeti a potom na sud.« (Hebr. 9,27). To je ulazak u definitivni život koji se zove vječni.⁴¹

Crkva se od početka globalno protivila vjeri u reinkarnaciju. Minucije Felix piše u 3. stoljeću: »Kako vjerovati na način Platona i Pitagore, da nakon raspada tjelesa duše odlaze nekoliko puta u nova tjelesa, čak u domaće životinje, u ptice, u divlje životinje?«⁴² Tertulijan piše: »Treba, dakle, kažete vi, uvijek umirati i

³⁹ Usp. *Katekizam Katoličke Crkve*, 1994., str. 266–273.

⁴⁰ Usp. *Katekizam Katoličke Crkve*, 1994., str. 256–260.

⁴¹ Usp. *Katekizam Katoličke Crkve*, 1994., str. 274–283.

⁴² M. FELIX, *Octavius* 34.

uvijek se ponovo rađati!«⁴³ Nakon sv. Ireneja i sv. Augustin piše protiv gnosti-ka.⁴⁴

Treba naglasiti, da Origen nije naučavao reinkarnaciju, nego preegzistenciju duša. On se čak doslovno suprotstavlja reinkarnaciji kada piše: »To je nauka strana Crkvi Božjoj koja nije bila prenesena po apostolima i nije se pojavila u nijednom dijelu u Svetim pismima«⁴⁵.

Kršćanin vjeruje da prolazi ovom zemljom samo jednom, jednom umire i je-dnom uskrisava, te zauvijek živi. Za sljedbenike Isusa iz Nazareta nebo je vječno, ali postoji i vječni pakao. No postoji i čistilište u kojem se čovjek nakon smrti još može čistiti. Sve se to radikalno suprotstavlja vjeri u reinkarnaciju.⁴⁶

2. Radikalne razlike između reinkarnacije i uskrsnuća

Između vjere u reinkarnaciju i vjere u uskrsnuće postoje antropološke, ko-zmološke i teološke razlike.

Pojam čovjeka na Zapadu potječe od Platona i Descartesa, koji vide u čovje-ku dušu i tijelo kao dvije supstancije jednu pokraj druge. Kod Aristotela je već drugačije. Duša je forma tijela i kod njega te dvije stvarnosti nisu rastavljene. Za sv. Tomu čovjek je sastavljen od mnogostruke materije i duše koja integrira tu mnogostrukost materijalnog u jedinstvo jednog živog organizma. Prema Platonu, nasuprot tome, duša je božanska supstancija koja je zatvorena u tijelo nakon što je bačena u materiju. Ona nema nikakvog odnosa sa tijelom.

Prema Bibliji, čovjek je tijelo i duša, nerastavljivi. Tijelo, duša i duh su tri stvarnosti, koje formiraju jedinstveno živo biće. Biblija čovjeka naziva tijelo, a naziva ga i duša. »Basar« hebrejski nije tijelo rastavljeno od duše, nego biološka duša i tijelo zajedno. Tijelo bez duše ne postoji u Bibliji, odnosno to je tjelesni ostatak nakon čovjekove smrti. »Basar« je totalitet ljudskog bića pod vidom lom-ljivosti. »Nefeš« (duša) označuje živo biće, osobu čovjekovu. Duša je emanacija duha, ali nije iste naravi kao on. Duša je znak života, ali nije izvor toga života. Jer izvor života je »ruah« (duh). Čovjek postaje živa duša, u punom smislu riječi tije-lo i duša dahom života, to znači po duhu. Duša je gladna i žedna, duša se žalosti, duša jede i pije, ali se to ne može reći za duh. Duh je dah, po njemu smo sposobni primiti Duha Božjega, ući u odnos s Bogom. Ruah označuje u Bibliji Božjeg i ljudskog duha. To je duhovni, a ne biološki i psihološki red. Sv. Pavao suprot-

⁴³ TERTULIANUS, *Apologeticus* 48,10 i 13.

⁴⁴ Usp. M. v. BRUECK, *Reinkarnation*, u: *Koenig-Waldenfels, Lexikon der Religionen*, Herder 1987., str. 530–531.

⁴⁵ ORIGEN, *Komentar Matejeva evandolja* 13,1.

⁴⁶ Usp. H. KOCHANNEK (izd.), *Reinkarnation oder Auferstehung*, Freiburg 1992.

stavlja psihičkog duhovnom čovjeku, red tijela redu duha. Nije to platonska opozicija između duše i tijela, nego između zemaljskog reda, jer je tijelo propadljivo, psihološko i biološko, i nebeskog reda koji je božanski. Tijelo, duša i duh su jedna neodvojiva stvarnost. Somatsko, psihičko i duhovno su u stalnoj interakciji, u jedinstvu iste ljudske osobe. Stoga je uskrsnuće mrtvih, uskrsnuće čitavog čovjeka, materijalnog tijela, životne duše i božanskog duha. U biblijskom smislu nema distinkcije između tijela i duše, nego između tjelesnoga i božanskoga u čovjeku. Duša je biološki čovjekov »ja« koji može živjeti sa tijelom samo djelovanjem duha.

U kozmološkom smislu postoje također razlike između uskrsnuća i reinkarnacije. Prema biblijskoj tradiciji doći će novo nebo i nova zemlja. Materija je sveta, kao što je i tijelo sveto, a ne zlo, čega bi se trebalo osloboditi. Čovjekovo tijelo je od materije, ali je ono postalo živo po duhu i na sliku Božju.

Reinkarnacionisti vjeruju u cikličko, kršćani u historijsko vrijeme. Reinkarnacionisti govore o svršetku jednog svijeta i nastanku drugoga, a kršćani o globalnom svršetku ovog svijeta i nastanku novog neba i nove zemlje.

Teološki gledano, kod reinkarnacionista Bog ne intervenira za čovjeka, nego pušta da se sve događa krutim zakonom karme. U kršćanskoj perspektivi Bog spašava svakog pojedinog čovjeka i to u njegovom totalitetu duše, duha i tijela.

U reinkarnaciji se govori o božanskom, a ne o Bogu, da bi se označilo, da nešto u Bogu ima impersonalno. Kršćanski Bog je osoba koja stoji iznad svih zakona.

Reinkarnacionisti se služe meditacijom kojom uranjaju u kozmičku prisutnost božanskog. U kršćanstvu je bitna molitva, a to znači osobni odnos prema Bogu, koji je sasvim drugačiji, ali istovremeno savršeno bliz.

Dok se u reinkarnaciji sve događa automatski, u kršćanstvu se događa po milosnoj Božjoj providnosti i praštanju.⁴⁷

Reinkarnacija i uskrsnuće predstavljaju sasvim različite odgovore na isto pitanje smisla ovog života i života poslije smrti.⁴⁸

Zaključak

Neki autori smatraju da se vjera u reinkarnaciju javlja u vremenima krize smisla i bitka. Radi se o vremenima u kojima ne vrijede dosadašnji odgovori na temeljna pitanja čovjekova podrijetla, smrti, patnje i života poslije smrti, a nova rješenja još nisu došla. Reinkarnacija se javlja kao kratkotrajni posrednik.⁴⁹

⁴⁷ Usp. *Katolischer Erwachsenen Katechismus*, 1985., str. 409.

⁴⁸ Usp. R. HUMMEL, *Reinkarnation*, u: LSSW, str. 891–893.

Reinkarnacija je vjera koja jedva što rješava. Što je čovjek nekome zlom razorio, ne popravlja se time što se ponovo rađa. Trebalo bi oduzeto vratiti, uništeno obnoviti, ubijeno oživjeti. U reinkarnaciji se to ne može.

Reinkarnacija ne uspostavlja ni mogućnost razvoja čovjeka i čovječanstva. Kao što se čovjek u utrobi majke nije mogao dalje razvijati, nego se morao roditi, da bi se dalje razvijao, tako i na zemlji čovjek dolazi do granica, te prelazi u vječni život, kako bi se mogao bezgranično razvijati. Vraćanje na zemlju znači regresiju a ne progres, jer zemlja ne može čovjeku dati mogućnosti, da se sve njegove sposobnosti razviju.

Porast vjere u reinkarnaciju traži od Crkve, da smjelije i agresivnije propovijeda posljednje stvari čovjeka. Potrebno je naglašavati, da je ovaj život važan, ali da postoji nebo, u koje nas Bog poziva, no postoji i mogućnost pakla. Između toga postoji i čistište, kao put čišćenja poslije smrti.⁵⁰ Tako bi ljudi mogli spoznati, da se ne trebaju vraćati na ovaj svijet, kako bi se čistili, jer je moguće čišćenje i iza smrti. Ovaj život je fragment koji u vječnosti dobiva cjelinu.⁵¹ Vjera u reinkarnaciju pokazuje, da su ljudi Zapada zaboravili cilj, koji im Crkva naviješta. Malen postotak ljudi koji vjeruju u uskrsnuće pokazuje, da ljudi ne znaju, što je uskrsnuće, a još manje što su nebo, pakao i čistište. Crkva je danas pozvana da teološki temeljito premisli svoj navještaj o eshatologiji, da progovori suvremenim jezikom i suvremenim simbolima, te tako pruži perspektivu suvremenom čovjeku, pokaže mu istinsku pravdu, neizrecive mogućnosti razvoja osobe i svijeta, te život u izobilju, ali preko uskrsnuća mrtvih.

Zusammenfassung

ANWACHSEN DES REINKARNATIONSGLAUBENS – HERAUSFORDERUNG DES AUFERSTEHUNGSGLAUBENS

Die neuesten Untersuchungen brachten ans Licht, dass in Europa 18% der Menschen an die Reinkarnation glauben. Reinkarnation ist der Glaube, dass die Seele nach dem Tod in einen anderen Koerper eingeht, dass es eine Mannigfaltigkeit des Lebens gibt, universelles Retributionsgesetz von Karma, und ein Prinzip, der das individuelle Leben in allen Reinkarnationen beibehaelt. Reinkarnation ist zuerst in Hinduismus und Budhismus, dann in Aegypten, bei Griechen und Roemern und besonders in dem Gnosti-

⁴⁹ Usp. J. VERNETTE, *La reincarnation*, str. 125–126.

⁵⁰ Usp. *Katekizam Katoličke Crkve*, str. 276–277

⁵¹ Usp. P.M. ZULEHNER, H. DENZ, *Wie Europa lebt und glaubt*, str. 243–244.

zismus erschienen. Verbreitet wurde sie durch Spiritisten, Anthroposophie, Theosophie und New Age.

Die Kirche glaubt an die Auferstehung der Toten und das ewige Leben. Gott wird jeden Menschen persönlich auferwecken, und die ganze Welt wird eine Umwandlung finden im neuen Himmel und der neuen Erde. Der Mensch wird mit Leib, Seele und Körper auferstehen. Radikale Unterschiede zeigen sich zwischen Reinkarnation und der Auferstehung im Bereich der Anthropologie, Kosmologie und Theologie. Reinkarnation erscheint in den Epochen der Krise des Seins. Reinkarnation ist aber ein Regress statt ein Progress. Die Kirche wird aufgerufen, aggressiver die Eschatologie zu verkuenden, wo die Gerechtigkeit und unbegrenzte Entfaltung der menschlichen Person stattfinden wird.

Schlüsselworte: *Untersuchungen, Reinkarnation, Auferstehung, Eschatologie, Glaube.*